

אלוף (מילוי) בני פלד איננו

קווים לדיוקן של לוחם-מפקד מזן מיוחד

אביתר בן-צדף

עשרה שנה אחר כך, במלחמת יום הכיפורים, הוא פיקד על חיל-האוויר. יורם, בנו הטייס, נטש את מטוסו בתקיפה של מערכים מצריים. למרות שידע על המבצע לחילוצו של יורם, המשיך אלוף פלד לפקד על מבצעי החיל, כשהוא נושא כמוסה בתוכו את חרדת האב. הסיפור הזה מעיד יותר מכל, לדעתי, על החומרים מהם קורץ האלוף המנוח. פלדה אנושית – כשמו כן הוא. היה אדם וגם מפקד, שידע היטב לעשות סדר עדיפויות אישי ולאומי. גם כשפקעו מיתרים, המשיך לנצח על המגנינה של



בני פלד היה מזן מיוחד – צבר שורשי, יהודי חדש בלי מרכאות, שעשה בכל מאודו למען הקמת מדינת ישראל ולביצורה. בצוואתו, ביקש מיוצאי חלציו לצלל עם מותו בפעמון, ולמתעניינים לומר, כי אות הוא שמת יהודי אשר האמין כי ניתן להקים מדינה יהודית, וטעה.

בני פלד היה אחרון בני דור תשי"ח שפיקד על חיל-האוויר. הוא היה מנהיג, שהוביל ביושרתו ובהגינותו את החיל מבירא עמיקתא של תשרי ה'תשל"ד, לאיגרא רמא של סיוון ה'תשמ"ב, מכיוון

שהיה גאון, נדיב ואכזר – כפי שמנהיג צריך להיות. פלד היה סמל לדוגמה אישית. כרב-סרן, הופל מטוסו בתוקפו את המערך המצרי בראס נצרני בקרבת שארם א-שייחי במלחמת סיני. פצוע, הוא נמלט ממרדף מצרי משך שעות רבות – עד שחולץ בידי מטוס קל. מחלצו זכה על כך בצל"ש. כשבע-

חיל-האוויר, ולהובילו קדימה. יותר מכל היה ראוי אלוף (מילוי) בני פלד, בעל הראייה החדה וההיגיון הבריא, ל"פרס ישראל" על תרומתו המכרעת לביטחון ישראל ולכושר הרתעתה. את נימוקי לוועדת הפרס אני משתית על תפקודו כמפקד חיל-האוויר וכחבר במטכ"ל בתקופה קשה

וּסוּעֵרֶת. אֲלוּף פֶּלֶד קִיבֵּל לִידֵיו אֶת נֶס מִפְקֵד הַחֵיל
לְאַחַר שְׁחִיל־הָאוּוֹיֹר וְצִה"ל הוֹבְסוּ בְּמִלְחַמַת הַהֶתְשָׁה.
גְּאוּוֹה יִתְרָה, שְׁאֲנֹנֹת וְזִלְזוּל בְּאוֹיֵב הַכְּרִיעוּ אוֹתָם.
אַחֲרֵי הַנִּיצָחוֹן הַכְּבִיר בְּמִלְחַמַת שֶׁשֶׁת הַיָּמִים, לֹא
יָכוּלוּ לְעַכֵּל אֶת הַמַּכָּה שֶׁסִּפְּגוּ מֵהַמְצָרִים, וְהִגְבְּנוּ
בַּהֲכַחְשָׁה. לִכְן צִה"ל וְחִיל־הָאוּוֹיֹר לֹא הִתְכוֹנְנוּ כַּהֲלַכָּה
לְמִלְחַמַת יוֹם הַכִּיפּוּרִים. הַמְצָרִים וְהַסּוּרִים לְעוֹמַת
זֹאת, הִבִּינוּ הֵיטֵב כִּי עֲלֵיהֶם לְנֹטֵרל אֶת חִיל־הָאוּוֹיֹר
וְאֶת הַשְּׂרִיּוֹן הַיִּשְׂרָאֵלִי, אִם רְצוֹנָם לְהַצְלִיחַ בְּמַעֲרָכָה.
בְּמִלְחַמַת הַהֶתְשָׁה כּוֹפֵף הֵטִיל אֶת כֹּנֵף הַמַּטּוֹס
(כְּדַבְּרֵי עֶזֶר וַיִּצְמָן), וְשִׁחַצְנוֹת הַיִּשְׂרָאֵלִים מֵאַסְהָה
בְּלִקְחִים בְּנֵאֲלִיִּים שֶׁהִצִּיעוּ הָאֲמֵרִיקָאִים מִמִּלְחַמַתָּם
בְּדֵרוֹס־מִזְרַח אֲסִיָּה. "מִי שְׁאִינוּ לּוֹמֵד מִן הַהִיסְטוֹרִיָּה
נִדוֹן לְחֹזֶר עֲלֵיהֶ"י, לִיִּמַד אוֹתָנוּ סִנְטִיאָנָה. וְאַכֵּן,
הָעֵרֶבִים וְהַיִּשְׂרָאֵלִים חִזְרוּ עַל מָה שֶׁהָיָה בְּמִלְחַמַת
הַהֶתְשָׁה – עַד שֶׁנוֹצְרָה שְׁעַת הַכּוֹשֵׁר – עֵקֶב צִלְחַת
הַתְּעֵלָה, וְהַשְּׂרִיּוֹן כִּבֵּשׂ סוֹלְלוֹת נִי"מ בְּגֵדָה הַמַּעֲרָבִית שֶׁל
הַתְּעֵלָה ("אֲפִרְיָקָה") עַל מִנַּת לִפְלֵס דֶּרֶךְ לְמַטּוֹסֵי חֵיל־
הָאוּוֹיֹר.

★

בְּכֵן לֹא תָם חֲלָקוֹ שֶׁל פֶּלֶד, וְזוֹ גְדוּלְתוֹ. אַחַר
הַמִּלְחָמָה הוּא הִנְחִיג אֶת הַחֵיל לְתַהֲלִיךְ כּוֹאֵב שֶׁל
הַפִּקֵּת לִקְחִים. בִּיּוֹשֵׁר אֵינְטֵלְקְטוּאֵלִי, הִנְחִיג אֶת אֲנִישָׁיו
לְפִירוֹק כָּל הָאִירוּעִים לְמַרְכִּיבֵיהֶם, וְלִבְחִינָה שֶׁל כָּל
הַמַּעֲרָכוֹת. לְאַחַר תַּהֲלִיךְ מַתִּישׁ שֶׁל לִימוּד נִבְנָה חֵיל
חֲדָשׁ לְחִלוּטִין, שֶׁהִתְמוּדָד עִם הָאֲתַגְרִים, קִלְט
טֶכְנוֹלוֹגִיּוֹת, מַטּוֹסִים וּמַעֲרָכוֹת, וְהִגִּיעַ לְמַעֲרָכָה עַל
שְׁלוֹם הַגִּלְגַּל בִּיוֹנֵי 1982 עִם מַעֲרַכַת יַעִילָה וּמוֹחַצַת,
שֶׁהִבִּיסָה לֹא עוֹרְרִין אֶת חִיל־הָאוּוֹיֹר הַסּוּרִי וְאֶת
סוֹלְלוֹת הַטִּילִים שְׁלוֹ. הַשְּׁוֹאֵת בִּיצוּעֵי חִיל־הָאוּוֹיֹר
בְּמַעֲרָכָה זֶה לְבִיצוּעִים הַמְּגוֹמְגָמִים שֶׁל חִילוֹת הַיִּבְשָׁה
וְשֶׁל שָׂאֵר חִילוֹת צִה"ל, אֹמֶרֶת דֶּרֶשְׁנִי.

★

בְּנֵי פֶּלֶד הַחֵל אֶת דְּרָכּוֹ הָאוּוֹיֹרִית בְּמִלְחַמַת
הַקּוֹמְמוֹת, כְּאִישׁ צוּוֹת קֶרְקַע בְּשִׁירוֹת הָאוּוֹיֹר.
לְאַחַר מִכֵּן עִבֵּר קוּרְס טִיס, וְהָיָה מְרֵאשׁוֹנֵי הַטִּיִּיסִים
הָעֵבְרִיִים בְּחֵיל. הוּא הִבִּין הֵיטֵב אֶת הַצּוֹרֵךְ בִּידַע
טֶכְנוֹלוֹגִי, וְהַשְּׁלִים אֶת לִימוּדוֹ בְּטֶכְנִיּוֹן. יַחַד עִם זֹאת
לְמַד נִיהוּל. הַמְשׁוֹלֵשׁ לּוֹחֵם־מְנַהֵל־טֶכְנוֹלוֹג הַנִּיב אֲצִלוֹ
עֶרֶךְ מוֹסָף, כִּיוּן שֶׁהָיָה לְפֶלֶד פֶּן נוֹסֵף: חוֹסֵן שֶׁל לּוֹחֵם
יְהוּדִי גָאָה. כֶּשֶׁהַסּוּרִים נִיסוּ בְּמִלְחַמַת יוֹם הַכִּיפּוּרִים
לְפָגוּעַ בְּשָׂדָה רִמַת־דוֹד אֶךְ פָּגְעוּ בְּמַגְדֵּל הָעֵמֶק, הוּא
הַנִּיב בְּהַפְצָצָה אֲסֵטְרָטִגִית מְכַאִיבָה עַל הַמַּטְכִּיִּיל
הַסּוּרִי בְּדַמְשֵׁק. הַפְּעַם לֹא כָּשַׁל הַמְּבַצֵּעַ עֵקֶב מוֹדִיעֵין
לְקוֹי, וְהַסּוּרִים הִבִּינוּ הֵיטֵב אֶת הַרְמוֹ. בְּכֵן בְּנֵה פֶּלֶד
אֶת כּוֹשֵׁר הַהֶרְתַּעָה הַיִּשְׂרָאֵלִי עוֹד בְּמַהֲלֵךְ הַמִּלְחָמָה.
אֵינִי דָבָר זֶר לְמַמְסַד מֵהַפִּקֵּת לִקְחִים. כָּכֵל שֶׁהַמַּמְסַד
חֲזָק יוֹתֵר וְשִׁחְצָן, כֵּן יִקְשֶׁה עֲלָיו לְהַפִּיק לִקְחִים. נִרְאָה

בְּנֵי פֶּלֶד קִיבֵּל אֶת חִיל־הָאוּוֹיֹר עֵרֶב מִלְחַמַת יוֹם
הַכִּיפּוּרִים. צִה"ל וּמְדִינַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָדְעוּ עֲדִיין
שֶׁהָעֵרֶבִים כָּבֵר סִיכְמוֹ אֶת תּוֹכְנִיּוֹתֵיהֶם לְמִלְחָמָה.
כָּבֵר בְּרֵאשִׁית דְּרָכּוֹ כִּמְפִקֵּד הַחֵיל נִקְלַע לְסַעֲרָה
צִיבּוֹרִית, כְּאִשֶׁר מַטּוֹסֵי חִיל־הָאוּוֹיֹר הִפִּילוּ בְּפִקּוּדָתוֹ
מַטּוֹס נוֹסְעִים לּוֹבֵי שְׁחָדֵר לְשִׁמֵי סִינִי, וְלֹא נִעְנָה
לְהוֹרָאוֹת מִיִּירֵטִיו. טְבִילַת־אֵשׁ בְּלִת־נִיעִימָה לְחִלוּטִין.
עִם פְּרוֹץ הַקְּרִבּוֹת הוֹכַח עֵרְכוֹ הַמוֹסָף. פֶּלֶד נִיצַב כְּצוֹק
מוֹל מְשָׁרְיִים שֶׁל מַכּוֹת מְבַצְעוֹת קִשּׁוֹת וְשֶׁל רוּחַ
נְכֵאִים, שֶׁאֲפָפוּ אֶת הַכָּל. שְׁלֹא כְּרִב־מִגְ שֶׁהוֹזַעְקוּ מִפָּה
וּמִשָּׁם וְכוּחַ קִסְמָם פָּג מוֹל הָאִירוּעִים, הוּא נִיצַב בּוֹדֵד,
קֶרֶר־רוּחַ וְשִׁפּוּי בִּלְב הַסַּעֲרָה, וְסוֹכֵךְ עַל חֵילוֹ, שֶׁסִּפְּג
אַבְדוֹת וּמְפַח־נֶפֶשׁ.

הוּא תִּפְקֵד; וְלִכֵּן, גַּם טַעָה. אֲבָל גַּם צָדָק. תַּחַת
פִּיקוּדוֹ סִפְּג חִיל־הָאוּוֹיֹר בִּיקוּרַת קִשָּׁה בִּיּוֹתֵר מֵהַצִּיבּוֹר
הַיִּשְׂרָאֵלִי, שְׁלֹא הוֹכֵן לְמִלְחָמָה וְצִיפָה לְשִׁבּוֹר בְּקִלוֹת
אֶת הָעֲצָמוֹת לְעֵרֶבִים. הַצִּיבּוֹר הַזֶּה, שֶׁהַמַּמְסַד מִנֵּעַ
מִמֵּנוּ אֶת הָאֲמַת עַל מִלְחַמַת הַהֶתְשָׁה, לֹא הִבִּין מָה
קָרָה לְחִיל־הָאוּוֹיֹר. צִיבּוֹר אַחַר שְׁלֹא הִבִּין מָה קָרָה
לְחִיל־הָאוּוֹיֹר, הֵם הַמְּשַׁתְּמָשִׁים־מִסְתֵּייעִים מַחִילוֹת
הַיִּבְשָׁה. צִה"ל הַשְּׁתִית אֶת כָּל תּוֹרַת לְחִימָתוֹ וְאֶת בְּנִין
כּוֹחוֹ עַל חִיל־הָאוּוֹיֹר, וְהַתְּעֵלֵם לְחִלוּטִין מְדִרִישֶׁת פֶּלֶד
(בְּשִׁיחָה עִם הַרְמַטְכִּיִּיל – כְּנֵרָאָה בְּאַפְרִיל 1973)
לְהַקְצוֹת לְחֵיל 48 שְׁעוֹת עִם פְּרוֹץ הַמִּלְחָמָה עַל מִנַּת
לְרִכּוּשׁ עֲלִיוֹנוֹת אוּוֹיֹרִית, שֶׁתִּאֲפֶשֶׁר לוֹ לְנַפֵּק סִיוַע
אוּוֹיֹרִי. לְמַעֲשָׂה, הוֹפְרָעוּ תּוֹכְנִיּוֹת חִיל־הָאוּוֹיֹר לְרִכִּישֶׁת
עֲלִיוֹנוֹת אוּוֹיֹרִית, וְכִתּוּצָאָה מִכֵּךְ עִסְקוּ צוּוֹתֵי הַקֶּרְקַע
וְצוּוֹתֵי הָאוּוֹיֹר בְּשְׁעוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת לְפָנֵי פְּרוֹץ הַמִּלְחָמָה,
וּבְשְׁעוֹתֵיהֶם הָרֵאשׁוֹנוֹת, בַּהֲכַנּוֹת לְמַבְצָעִים שׁוֹנִים, שְׁלֹא
יִצְאוּ אֶל הַפּוֹעֵל אוֹ בּוֹצְעוֹ חֲלָקִית.

פֶּלֶד לֹא הִבִּין אֶת חוֹסֵר הַמְּקַצְעוֹת וְאֶת הָאוּוֹיֹרָה

בתוכנית שהיו לה עוד שותפים, אך הוא היה אביה הרוחני – וכפה אותה עליהם. אומץ־לב, הגינות ויושרתו היו כרטיס הביקור האישי והמקצועי של פלד. הם שחילצו את החטופים מאנטבה. כך הניח במידינו עוד נדבך בחומת ההרתעה הישראלית, ואחרים הצליחו להתגאות במעשה.

★

שישה אלופים נשאו את ארונו של בני פלד אל מנוחתו הנכונה – מטען כבד מאוד, שאבד לנו. פלד היה ראוי לכבוד שחלק לו צה"ל, בשמו של עם ישראל. עם מותו אבד "יהודי טיפשי", כפי שהגדיר את עצמו, שלא בחל בחשיבה, ולא פחד ממנה; שידע לגייס את תעצומות הנפש כדי לנצח וכדי לבנות את המדינה היהודית; שחרד לגורל המדינה, והתאכזב לנוכח ההווה ולנוכח הנהגה לא־ראויה, שמוליכה את מדינת ישראל לימי קטנות. ■

**בני פלד נטמן באדמת המולדת,
שכה לחם להגנתה ובנה את כוח המגן שלה.**

**האם נהיה ראויים להמשיך את דרכו?
האם נוכל להפריך את חזונו הפסימי?**

יהי זכרו ברוך

כי רק איום חיצוני עליו יכול לגרום לו לשנות מדרכיו. מה הניע את חיל־האוויר להשתנות? סבורני, כי מנהיגותו יוצאת־הדופן של פלד עשתה זאת. רק תמהיל נדיר של אדם־מפקד־טכנולוג־מנהל־יהודי, שהתמצה היטב באישיותו, הביא את חיל־האוויר להישגיו בשנות השמונים. בהלווייתו ציין אחד מיורשיו בפיקוד על החיל, כי עד היום ניכרות טביעות אצבעותיו בחיל־האוויר – כעשרים וחמש שנים אחר שפרש ממנו.

★

פרשה נוספת שיכולה ללמד על פלד האיש והמפקד, ועל חריגותו בממסד הישראלי היא מבצע החילוץ מאנטבה ביולי 1976. כשהצליח המבצע, עטו הכל על זרי הדפנה, לעטר את מצחיהם. פלד נותר מאחור, וחלקו כמעט שנעלם – למרות שכמו הילד ההולנדי, הוא אישית סובב את הגה ההיסטוריה ומנע ברגע האחרון ממדינת ישראל קריסה מוחלטת. עם חטיפת מטוס אייר פראנס לאנטבה, הטיל על אנשיו, כמפקד חיל־האוויר – הזרוע האסטרטגית של מדינת ישראל – לבדוק את האפשרות לפעולה צבאית. בדיקה מעמיקה לוקחת זמן רב, והוא הגיע למפקדיו עם תוצאה חיובית, כאשר כמעט אזל החול בשעון האולטימטום, כדי לדעת שהחליטו להיענות לדרישות החוטפים מבלי להיוועץ בו. פלד הפתיע את ההנהגה הביטחונית ואת ההנהגה המדינית,